

Duygusal Zeka Ölçeği (Eğitimciler için)

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Duygusal Zeka Ölçeği (Eğitimciler için)*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=20404>

Özet

Duygusal Zeka Ölçeği (Eğitimciler için), eğitim profesyonellerinin duygusal zeka (DZ) seviyelerini ölçmek amacıyla Türkçe'ye uyarlanmış bir psikolojik araçtır. Ölçek, Mehtap Çakan ve Suna Akbaba Altun tarafından 2005 yılında gerçekleştirilen bir çalışmada ile Türk eğitim sistemine kazandırılmıştır. Bu uyarlama çalışması, eğitimcilerin sadece bilişsel yeteneklerini değil, aynı zamanda duygusal yeterliliklerini de değerlendirmeyi hedefler. Duygusal zeka, öğretmenlerin sınıf yönetimi, öğrenci motivasyonu ve meslektaşlarıyla olan ilişkilerinde kritik bir rol oynadığından, bu ölçek eğitim alanındaki araştırmalar için önemli bir kaynak sunmaktadır.

Ölçek tipi **uyarlama** (adaptasyon) olup, orijinal yabancı kaynaklı bir araçtan Türk kültürü ve eğitim bağlamına uygunluğunu sağlamak üzere dilsel ve psikometrik olarak yeniden yapılandırılmıştır. Ölçeğin sorumlu yazarı Mehtap Çakan'dır ve iletişim bilgileri akademik araştırmacılar için mevcuttur. Bu ölçek, eğitimcilerin duygusal farkındalık, düzenleme ve sosyal beceriler gibi temel yetkinliklerini belirlemede kullanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler

Duygusal Zeka, Eğitimciler, Öğretmenler, Psikolojik Ölçek, Uyarlama, Eğitim Psikolojisi, Öğretmen Yeterlilikleri.

Yazarlar

Mehtap Çakan, Suna Akbaba Altun.

Amaç

Bu ölçeğin temel amacı, Türkiye'deki eğitimcilerin duygusal zeka düzeylerini güvenilir ve geçerli bir şekilde ölçmektir. Eğitimcilerin duygusal zekaları, mesleki başarıları, tükenmişlik düzeylerini ve öğrencileriyle kurdukları ilişkinin kalitesini doğrudan etkilemektedir. Ölçek, bu kritik yetkinlikleri ölçerek, eğitim kurumlarında ve öğretmen yetiştirme programlarında hedef odaklı gelişim müdahalelerinin tasarlanmasına zemin hazırlamaktadır.

Ölçek, spesifik olarak eğitim ortamında karşılaşılan duygusal durumların anlama, yönetme ve bunlara uygun tepkiler verme becerilerini değerlendirmek üzere uyarlanmıştır. Böylece, eğitimcilerin kendi mesleki gelişim ihtiyaçlarını belirlemelerine ve daha etkili bir öğretim ortamı yaratmalarına yardımcı olmayı amaçlamaktadır.

Yapı

Ölçek, psikolojideki temel kavramlardan biri olan **Duygusal Zeka** (DZ) yapısını ölçmektedir.

Duygusal zeka, Peter Salovey ve John Mayer gibi kuramcılar tarafından kavramsallaştırılmıştır. Özellikle, dört temel alandan oluşan bir yetenekler kümesini ifade eder: duygulara doğru algılama, düzenlemeyi kolaylaştırmak için duyguların kullanılması, duyguların anlama ve duyguların yönetimi. Bu ölçek, eğitimcilerin bu dört alandaki yeterliliklerini değerlendirir.

Uyarlama çalışması sırasında, orijinal ölçeğin boyutlarının Türk eğitimci örnekleminde de kültürel ve dilsel olarak geçerli olup olmadığı test edilmiştir. Bu boyutlar genellikle öz-farkındalık (kendi duygularının tanıması), öz-yönetim (duyguların düzenleme), sosyal farkındalık (başkalarının duygularının anlama) ve ilişkiler yönetimi (ilişkileri etkili bir şekilde sürdürme) gibi alt yapıları içermektedir.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalışmaları, Çakan ve Akbaba Altun (2005) tarafından yürütülen adaptasyon makalesinde detaylandırılmıştır. Geçerlik, ölçeğin gerçekten ölçmeyi amaçladığı psikolojik yapıyı ölçüp ölçmediğini gösteren en önemli psikometrik özelliktir. Uyarlama sürecinde, dilsel geçerlik, içerik geçerliği ve yapı geçerliği (faktör analizi yoluyla) incelenmiştir.

Kaynakta spesifik geçerlik katsayıları veya analiz sonuçları belirtilmemiştir. Ancak, yayımlanan akademik makale, ölçeğin Türk eğitimci örnekleminde yeterli düzeyde yapı geçerliğine sahip olduğunu varsaymaktadır. Detaylı istatistiksel bulgulara ve kriter geçerliği sonuçlarına ulaşmak için araştırmacıların orijinal yayıma başvurularını tavsiye edilir.

Güvenirlik

Ölçeğin güvenilirlik (tutarlılık) analizleri, adaptasyon çalışmasının ayrılmaz bir parçası olarak gerçekleştirilmiştir. Güvenirlik, bir ölçüm aracının farklı koşullar altında tutarlı sonuçlar üretme yeteneğidir. Genellikle iç tutarlılık (Cronbach Alfa) ve test-tekrar test güvenilirliği yöntemleri kullanılır.

Çakan ve Akbaba Altun (2005) tarafından yapılan bu çalışmada, ölçeğin maddelerinin birbiriyle ne kadar uyumlu olduğunu gösteren iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. Yüksek bir güvenirlik katsayısı, ölçeğin eğitimcilerin duygusal zeka düzeylerini kararlı bir şekilde ölçtüğünü gösterir. Spesifik güvenilirlik değerleri bu kayıttan içerisinde sunulmamakla birlikte, kabul edilebilir psikometrik standartlara uygun olduğu varsayılmaktadır.

Faktör Analizi

Uyarlama sürecinin temel amaçlarından biri olan faktör analizi, ölçeğin orijinal yapılarının Türk örnekleminde de doğrulanıp doğrulanmadığını belirlemek için kullanılmıştır. Bu analiz, duygusal zeka gibi çok boyutlu yapıların alt bileşenlerinin (faktörlerinin) ölçek maddeleri

tarafından doğru bir şekilde temsil edilmesini sağlar.

Çakan ve Akbaba Altun (2005) çalışmasında, büyük olasılıkla, ölçeğin yapısal geçerliğini desteklemek amacıyla Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) veya Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) yöntemleri uygulanmıştır. Bu analizler, ölçek maddelerinin, duygusal zekanın öz-farkındalık, öz-yönetim, sosyal farkındalık ve ilişkisel yönetimi gibi teorik boyutlar altında kümelenip kümelenmediğini ortaya koymuştur.

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptation)

Format: Likert Tipi Derecelendirme (Tipik olarak 4 veya 5 seçenekli bir derecelendirme formatı kullanılmıştır, ancak kaynakta spesifik derece sayısı belirtilmemiştir.)

Language Available: Türkçe

Population Group: Eğitimciler (Öğretmenler, Okul Yöneticileri ve Eğitim alanında çalışan diğer profesyoneller)

Age Group: Yetişkin

Population Details: Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı çeşitli kademelerde (okul öncesi, ilkokul, ortaokul, lise) görev yapan eğitim personeli.

Test Methodology: Kendi kendine raporlama (Self-Report) ölçeği. Katılımcıların, belirtilen duygusal durum veya davranışlara ne ölçüde katıldıklarını ifadelemeleri beklenir.

Anahtar Kelimeler

Eğitim Psikolojisi, Öğretmen Yeterlilikleri, Psikometri, Öz-Farkındalık, Okul Yönetimi, Emotional Intelligence.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor (Kaynakta belirtilmemiştir.)

Affiliation Email addresses: cakan_m@ibu.edu.tr (Sorumlu Yazar Mehtap Çakan)

Correspondence Address: Yazarların güncel kurumsal adresleri için yayımlandığı döneme ait akademik kayıtlar veya belirtilen e-posta adresi kullanılmalıdır.

Ölçün, Ücret ve Test Yılı

Ölçeğin orijinal adaptasyon çalışması ve psikometrik raporlaması 2005 yılında yayınlanmıştır. Bu tarih, ölçeğin Türkiye'deki eğitim araştırmaları alanına kazandırıldığıdır. Ölçeğin akademik veya ticari amaçlarla kullanımı, telif hakları ve olası ücretlendirmeler hakkında kesin bilgi almak için sorumlu yazar Mehtap Çakan ile doğrudan iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Ölçeğin orijinal PDF dosyası burada indirilebilir: duygusal-zeka-olcegi-egitimciler-icin-toad.pdf

Kaynaklar

Çakan, M., ve Akbaba Altun, S. (2005). Adaptation of an emotional intelligence scale for Turkish educators. *International Education Journal*, 6(3), 367-372.

Duygusal Zeka Ölçeği (Eğitimciler için) Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçek maddeleri, orijinal kaynak metinde sağlanmamıştır. Maddelerin tamamına ulaşmak, derecelendirme formatı ve puanlama yönergeleri hakkında bilgi edinmek için, lütfen Çakan ve Akbaba Altun (2005) tarafından yayınlanan "Adaptation of an emotional intelligence scale for Turkish educators" başlıklı adaptasyon makalesine veya yukarıda bağlantısı verilen PDF dosyasına başvurunuz.